

bewonersdeskundigen, bewonersorganisaties en woningcorporaties

INTERVIEW MET MARTIN LIEBREGTS EN JAN RONCKEN

De geschiedenis van de stadsvernieuwing van het laatste decennium kan niet geschreven worden zonder dat de historicus bekend is met de rol van de zgn. bewonersdeskundigen. Het verschijnsel „bewonersdeskundige” is bijna even oud als het succesvolle verzet van bewoners tegen een op groot-scheepse kaalslag en cityvormingsideeën gebaseerde stadsvernieuwing. De bewonersdeskundige deed zijn intrede in de stadsvernieuwing nadat bewonersorganisaties zich een plaats aan de onderhandelingsstafel hadden weten te veroveren en – veelal door middel van actie – de noodzaak hadden aangetoond van ondersteuning door onafhankelijke deskundigen, om niet bij voorbaat kansloos te zijn tegenover partijen die over een ruim arsenaal aan kennis en deskundigheid beschikten. Intussen is de bewonersdeskundige een vertrouwde, althans bekende verschijning geworden in de stadsvernieuwing. Intussen ook zijn de tijden veranderd, gaat het in de stadsvernieuwing niet alleen meer om de produktie van woningen, begint het akzent al zwaarder te vallen op de relatie kosten – kwaliteit, komt het beheer al nadrukkelijker om de hoek kijken, is de decentralisatie van de stadsvernieuwing een feit aan het worden, zijn de zaken op stadsvernieuwingen en volkshuisvestingsgebied toch weer ingewikkelder geworden, is er bij de bewonersorganisaties iets aan het veranderen, vormen bezuinigingen een bedreiging voor het voortbestaan van het instituut bewonersdeskundige. Reden voor de verzamelde extern deskundigen – zoals ze ook wel heten – om (weer) eens bij elkaar te komen en hun rol en functioneren aan een kritisch onderzoek te onderwerpen. Onder andere nav. die bijeenkomst hadden we een gesprek met twee van hen: Martin Liebrechts van de landelijk opererende Stichting Bouwhulp en Jan Roncken, van het Serviceburo Stadsvernieuwing Gouda. Een gesprek ondermeer over de verhouding bewonersdeskundige – bewonersorganisatie en de verhouding bewonersorganisatie – andere partijen, waarbij het ons vooral ging om de woningcorporatie.

Om luchtigjes te beginnen en mogelijke misverstanden uit de weg te ruimen: anders dan bv. loondeskundigen, verkeersdeskundigen en funderingsdeskundigen, die alles afweten van lonen, het verkeer respectievelijk heipalen, hebben bewonersdeskundigen nu niet direkt verstand van bewoners, maar eerder vóór bewoners. Waren het aanvankelijk uitsluitend bouwkundigen die als adviseur optraden voor bewonersorganisaties, na verloop van tijd verbreedde het terrein zich toen bleek dat er niet alleen

behoefte bestond aan specifieke bouwkundige kennis, maar ook aan inzicht in volkshuisvestingstechnische, subsidietechnische en juridische zaken en strategiekeuze, het analyseren van de belangen van andere partijen. De verbreding met andere disciplines, juristen, planologen, was ook heilzaam en nodig, om te voorkomen dat de belangendiskussie die er gevoerd moet worden zou oertaarden in zuiver technische diskussies. De bewonersdeskundige neemt deel aan wat Liebrechts en Roncken noemen „het proces van het realiseren van de belangen van bewonersorganisaties.”

Doen ze ook mee aan het formuleren van dat belang?

Jan Roncken: „Nee, het geformuleerde belang, vertaald in een te bereiken doel, dat is voor ons het startpunt. Bewoners zijn heel wel in staat hun eigen belang te verwoorden. Daarna is het een kwestie van strategie en procesbegeleiding. Heel simpel voorbeeld: de gemeente wil slopen, de bewoners renoveren. In zo'n situatie is het al een hele toer om in diskussie te komen. Je moet de wegen kennen, er is wat technische kennis nodig en er zullen argumenten moeten worden aangedragen om de adviezen van anderen van tafel te krijgen.”

Kan in de loop van het proces, onder invloed van omstandigheden, de inbreng van de bewonersdeskundige, het belang veranderen?

Martin Liebrechts: „Het belang verandert niet, misschien wel de eisen die vanuit dat belang worden gesteld. Als bewoners er een deskundige bij halen, zal die een analyse maken van de andere partijen om te zien in hoeverre de eisen realiseerbaar zijn. Een deskundige zal moeten weten hoe de volkshuisvestingsregels in elkaar steken, weten welke ruimte er is.

Hij zal de marges moeten kennen en weten hoe die te benutten. In dit land zijn de belangen, ook die van bewoners, via allerlei regels en wettelijke bepalingen vastgelegd. Als bewonersdeskundigen zijn we niet alleen bezig die belangen te realiseren, maar ook proberen we samen met de bewoners verschuivingen aan te brengen. Toch blijven er grenzen. Je kon in 1974 bij nieuwbouw in de stadsvernieuwing nog wel de eis stellen: de huur mag niet hoger zijn dan 200 gulden. Die eisen zijn voor een gedeelte uitgekristalliseerd in de vergelijkingshuren, de 0,75% -aftrek. De marges zijn nu uiterst miniem. Eisen van een huur van 200 gulden kunnen gewoon niet.”

Hoe is de verhouding tussen bewonersdeskundigen en bewonersorganisaties geregeld. Bij wie is de deskundige in dienst, wie betaalt hem?

Laat er geen misverstand over bestaan: stadsvernieuwing stemt niet altijd en overal tot dankbaarheid

Jan Roncken (van nu af aan Jan): „Een belangrijk criterium is dat alleen diegene als bewonersdeskundige kan worden aangemerkt als die verantwoording aflegt aan de groep waarvoor hij of zij werkt.”

Martin Liebrechts (Martin vanaf nu): „De bewonersorganisaties zijn de *inhoudelijke* opdrachtgevers. Wat betreft de *formele* werkgevers zijn er heel wat verschillende constructies in de praktijk. Soms is dat de gemeente, soms een welzijnsinstelling. De kwestie aan wie verantwoording moet worden afgelegd is vaak een strijdpunt geweest. Hier en daar is het inhoudelijke opdrachtgeverschap kontraktueel geregeld.”

De „betaler” probeert niet toch een beetje te „bepalen”, te sturen?

Martin: „Nee, nooit iets van gemerkt. Het enige wat te bespeuren valt is dat men wil gaan afbouwen, de geldkraan dichtdraaien.”

Op de studiedag is er gediscussieerd over een aantal stellingen. In één daarvan wordt er een verschuiving gekonstateerd van het hanteren van het konfrontatie-model naar het coalitie-model.

Martin: „In de groep waarin ik zat kwam naar voren dat men eigenlijk altijd ook wel heeft geprobeerd coalities te sluiten. Het kiezen voor het ene of andere model hangt volledig af van de situatie, van de partijen die bij het proces betrokken zijn, de woningcorporatie, de gemeente. Per stad, en ook wel binnen een stad kunnen er grote verschillen zijn. De verschuiving die wordt gekonstateerd heeft o. a. te maken met de voortschrijdende decentralisatie van de volkshuisvesting en stadsvernieuwing. Die maakt dat het steeds belangrijker wordt om op stedelijk niveau inderdaad coalities te sluiten wil je nog iets kunnen bereiken.”

Jan: „Goed voorbeeld, die decentralisatie. Je zult moeten analyseren wat in bepaalde gevallen de rol en het belang van de korporatie is en wat het belang van de bewoners is. Waar die overeenkomen moet je bekijken of het nut heeft samen op te trekken.”

Martin: „Door de decentralisatie is de positie van partijen in de volkshuisvesting aan het verschuiven. Je zult als

partij nu heel goed moeten bekijken hoe je de ruimte die je hebt kunt behouden of uitbreiden.”

De keuze tot samengaan wordt nog beïnvloed door de houding van de andere partij, het open karakter van een korporatie b.v.?

Jan: „Nee, bij coalities gaat het per definitie om het belang dat partijen hebben bij samengaan. Op de studiedag is gekonstateerd dat je net zo lang door moet gaan met een coalitie als je er samen nut van hebt. Je stopt ermee zodra een andere partij de coalitie gebruikt om partijen tegen elkaar uit te spelen. Het zal daarom nooit gaan om een monsterverbond voor de eerstkomende twintig jaar.”

Op de studiedag ging het ook over mogelijke gevaren die verbonden zijn aan coalities?

Jan: „Het risico dat je zo dicht op elkaar gaat zitten, dat het moeilijk wordt te analyseren hoe de zaken lopen, dat je om de lieve vrede bij elkaar blijft, terwijl je onderville van je eigen belang eigenlijk al had moeten stoppen.”

Je moet voortdurend belangen onderscheiden houden.

Martin: „Een coalitie mag nooit zo maar sec een samenwerkingsverband worden, want dan is het altijd de sterkste die wint.”

Jan: „Het gevaar is dat je heel snel afglijdt naar een soort kompromismodel. Voordat je het weet sluit je het ene kompromis na het andere. Als zwakkere partij ben je dan onherroepelijk verloren.”

Een andere stelling op de bijeenkomst betrof de verhouding bewonersdeskundige-opdrachtgever, dwz. bewonersorganisatie. We hadden het er al even over.

Jan: „Wij hebben in interne discussies altijd grote aandacht besteed aan de manier waarop de controle wordt geregeld. Waar je het zoëven over had: werkgeverschap, betaald worden, verantwoording afleggen. Dat zijn soms ingewikkelde zaken. Maar de aandacht voor de controle is niet nieuw. Je werkt vóór en mét bewoners, je mag niet ►

gaan freaken en dus moet de controle sterk zijn. We zijn nu een stapje verder gegaan. Door de decentralisatie b.v. zijn de zaken zo gekompliceerd geworden dat er zich situaties kunnen voordoen waarin je als werker een eigen verantwoordelijkheid neemt. Zodra je dat constateert zul je moeten bepalen hoever je mag gaan, wat voor eisen dat stelt aan de controle, wat je beroepsethiek is."

Leidt dat tot de functie van een „bewonersdeskundigedeskundige”?

Martin: „Nee hoor, dat wordt soepel geregeld. Het is vooral een kwestie van je methode van werken. de bewoners stellen jou als deskundige een vraag. Dan moet je niet volstaan met één antwoord. Je moet alternatieve oplossingen presenteren, trachten bewoners inzicht te verschaffen. Je mag zeker niet de oplossing die jij toevaldig aardig vindt dóór drukken."

Jan: „... of de zaken zo presenteren dat jouw oplossing er automatisch uit rolt."

Soms zullen zaken zo ingewikkeld zijn dat de verschillende alternatieven door leken nauwelijks op hun waarde te beoordelen zijn.

Martin: „Dat klopt wel, maar er is nog een andere controle-mogelijkheid. Je werkt nl. voor verschillende groepen, je hebt dus meerdere opdrachtgevers. Met hen wordt meestal gezamenlijk je werk besproken. Op dat moment komen de ervaringen van verschillende bewonersorganisaties bij elkaar en ligt jouw werk op tafel. Een zeer gebruikelijke methode onder bewonersdeskundigen. En een goede controle is uiteraard de kwaliteit van het werk dat geleverd wordt."

Noem eens een voorbeeld waar je beroepsethiek in het geding is.

Jan: „Als bewoners een weg kiezen die jij als bewonersdeskundige perse niet ziet zitten. Komt gelukkig heel zelden voor. Ik denk aan het geval dat ze bij wijze van actie

ijskasten uit het raam willen gooien en je vragen daarbij te helpen..."

Martin: „Het kan ook moeilijk komen te liggen bij interne tegenstellingen in een wijk, met buitenlanders bijvoorbeeld."

Is er dan in alle gevallen sprake van 'n eenduidig bewonersbelang? Hebben jullie tijdens de loop van het proces wel eens gemerkt dat belangen van minder goed gebekte bewoners gewoon niet aan bod zijn gekomen?

Jan: „Als bewonersdeskundigen werken we met **bestaande** organisaties (door andere deskundigen, de opbouwwerkers (mee)opgezet; -jvnd). Bij het aksepteren van opdrachten worden bepaalde normen gesteld. Eén daarvan is het democratisch gehalte van de organisatie. Die moet een goede vertegenwoordiging zijn van de mensen waarvoor ze pretenderen te praten. Ze maken uiteraard zelf uit welke democratische vorm er gekozen wordt. We benadrukken bij de organisaties het belang van informatie te geven, van het erbij betrekken van de achterban. Meestal is dat overbodig, want de achterban verschaft de machtsbasis die de bewonersorganisatie nodig heeft. Dat is een heel belangrijk mechanisme om gelijk te krijgen."

Martin: „Elke andere partij waarmee de bewonersorganisatie van doen heeft zal trouwens sterk op dát aspect letten. Als men ziet dat de bewonersorganisatie slechts een deelbelang vertegenwoordigt, krijgen ze het onmiddellijk voor hun kiezen."

Vormt de continuïteit van de organisatie voor jullie wel eens een probleem. Je hoort korporaties daar vaak over.

Jan: „Ja, het is wel 'ns een probleem. Maar, ten eerste: het wordt vaak door korporaties als een vals argument gebruikt, als een alibi om niet aan inspraak te beginnen. Ten tweede: bij nieuwbouw in de stadsvernieuwing mag het hele proces voor bewoners niet al te lang duren. Het

Voor insprekende bewoners uit sloopgebieden kan het proces van vervangende nieuwbouw wel eens te lang gaan duren. Als ze kans zien hun woonsituatie op een andere manier te verbeteren, dan grijpen ze die en houden ze op met de inspraak.

gaat vaak om slooplokaties. Als om wat voor redenen dan ook, ontbrekende kontingenten b.v., de zaken te lang gaan slepen dan pakken bewoners iedere kans om hun woonsituatie op een of andere manier te verbeteren. Dan is het toch niet gek dat ze ophouden met inspreken?"

Martin: „Bij woningverbetering gaat het met de continuïteit nogal eens mis door de tegenwerking van de eigenaar, de verhuurder. Mensen moeten zo lang knokken, dat ze op zeker moment het moede hoofd in de schoot leggen. En verder stoppen mensen ook wel als hun probleem is opgelost. Ze zijn in beweging gekomen doordat hun probleem werd genegeerd. Maar je ziet wel degelijk ook continuïteit. In de huurdersverenigingen b.v., zo'n 700 aangesloten bij de NVH. Je ziet het in de stadsvernieuwing, waar mensen zich gaan verzetten tegen de afbouw van de projectgroepen. Bewoners roepen dat het niet alleen gaat om productie van woningen, maar ook om beheer. Als de nieuwe of verbeterde woningen zijn opgeleverd begint vaak het gevecht om het herstel van gebreken. Mijn ervaring is dat bewoners, als het om wezenlijke zaken gaat, maar weinig ruimte hebben om invloed uit te oefenen. Maar er zijn natuurlijk heel goede uitzonderingen.

Jan: „Als mensen zien dat er voor hen die ruimte is, dan gebruiken ze die en hoeven ze echt niet door de korporatie gestimuleerd te worden. Maar moet je iedere keer weer opnieuw je gelijk bewijzen, steeds weer hobbels nemen, dan is het niet gemakkelijk om steeds weer door te gaan.”

Als bewoners zien dat er iets goeds tot stand gebracht kan worden, dan stimuleert hen dat. Stimuleert het ook de korporatie?

Jan: „Ja, maar dat is mijn persoonlijke ervaring. Je ziet wel dat er een scheidslijn door de korporaties loopt, door het bestuur zowel als werkapparaat. De korporatiemensen die in de wijk zitten, in de bouwteams overleg voeren met bewoners, die de noden zien, die weten hoe de praktijk werkt, die zien dat coalities nut kunnen hebben, dat je samen met bewoners iets bij de gemeente voor elkaar kunt krijgen. Die zien dat het woongenot voor de bewoners omhoog gaat en scharen zich achter hen. Bij een volgende keer stellen die korporatiemensen zelf eisen in die geest aan de gemeente.”

Martin: „Ik zelf zie een heel wisselend beeld (ter herinnering: Martin Liebrechts werkt voor een landelijk opererende stichting; -jnv). Heel wisselend. We hebben het over beheer. Het heeft te maken met de geschiedenis van de korporaties. Eigenlijk zijn die pas na de tweede wereldoorlog goed gaan groeien. Daarvoor hadden ze een enkel kompleksje. In de zestiger, maar vooral in de zeventiger jaren – na de herbevestiging van het primaat – zijn ze heel hard gegroeid. Daarmee is ook hun structuur gewijzigd. ▶

decentralisatie en bezuinigingen bedreiging voor bewonersorganisaties

We hebben zo'n 10, 15 jaar van (strijd om) bewonersinspraak en participatie achter de rug en een proces van decentralisatie, en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen voor het grootste deel nog voor de boeg. Wat is de huidige positie van bewonersgroepen en hoe ziet de toekomst er voor hen uit? Vragen die aan de orde werden gesteld op een door het Nederlands Centrum voor Democratische Burger- schapsvorming (NCDB) georganiseerde discussiemiddag op 7 juni in gebouw RASA in Utrecht.

De huidige positie van bewonersgroepen werd verschillend gewaardeerd. Een puntsgewijze, niet uitputtende opsomming (tussen haakjes is waar mogelijk de bron vermeld):

- Bewonersgroepen mogen erkend zijn door andere partijen (overheid, korporaties), die erkenning en de mogelijkheid tot directe onderhandelingen moet vaak betaald worden met het meespelen volgens de regels van die andere, sterkere partijen, met het konformereren aan „het beleid”, met het mededragen van bestuurlijke verantwoordelijkheid, hetgeen leidt tot verlies aan bewegingskracht en bewegingsvrijheid (oa. Wolfgang Beck, IWA Amsterdam).

- Behalve bewonersgroepen die in debat zijn gegaan met de andere partijen, zijn er ook die uit teleurstelling niet meer meedoen, en andere die het formele toneel hebben verlaten en onafhankelijk van de overheid, op eigen houtje bezig zijn gegaan (Maarten Snel, Opbouwwerk Noord Nederland).

- De regering en de regeringspartijen in de Kamer lijken democratisering als een luxe te beschouwen („was

leuk voor de 70'er jaren”). De regering voert geen democratiseringsbeleid. De Nota „Woonkonsument en Volkshuisvesting” bevat geen noemenswaardige voorstellen. Niettemin is er de afgelopen jaren wel wat bereikt: bewoners zijn een partij geworden waar gemeente- en korporatiebestuurders niet meer omheen kunnen (PvdA-Kamerlid De Pree).

- Bewoners vragen niet om méér bevoegdheden. Het heeft geen zin om de gemeenteraad op steeds kleiner schaal als deelraden te reproduceren. Bewoners willen gewoon hun problemen gegaandeerd zien op vergaderingen waar beleidsbeslissingen worden genomen (agenderingsrecht). Dat vraagt om bereikbare ambtelijke projectgroepen met ver gemandateerde ambtenaren (Wolfgang Beck).

- Bewonersgroepen hebben dringend behoefte aan deskundigheid (via scholing of inhuren van externe deskundigheid) tegenover de overmacht aan deskundigheid en kennis (bv. over de steeds ingewikkelder regelgeving) van de andere partijen. Daarvoor moeten middelen beschikbaar zijn.

- Overheid en korporaties moeten meer voorlichting geven en mogen geen relevante informatie monopoliseren.

decentralisatie

De decentralisatie (annex bezuinigingen) werd door velen als een ernstige bedreiging gezien voor de positie van bewonersorganisaties. Wederom een, niet volledige, opsomming:

- Als straks het NKS gaat functioneren, waarin gewerkt

(vervolg op pag. 285)

Ze hebben het nu heel moeilijk – denk b.v. aan de kwestie van de onderhoudsnorm – om de zaak exploitatietechnisch rond te krijgen, hebben daar hun handen aan vol. En: wat snel groeit is niet zo sterk. Op kompleksniveau zie je tegenbewegingen ontstaan. Er is dan sprake van een beheer op twee niveaus: het grootschalige beheer, dat via professionalisering en automatisering greep op het geheel probeert te houden, en het kleinschalige beheer dat werkt vanuit de problemen die er zijn. Dat probleemgericht werken, dat is iets wat de korporaties nog niet geleerd hebben. Ze kunnen er niet mee uit de voeten. Mijn ervaring is dat na het opleveren van een projekt bewoners invloed willen hebben op het onderhoud. Ze willen een onderhoudsplanning die beslissingen ten aanzien van het onderhoud zichtbaar maakt, die zichtbaar maakt wat de effecten zijn voor de huurder en voor de verhuurder. Dat is nu vaak onmogelijk. Voor zover er al onderhoudsplanningen zijn, zijn dat exploitatiegerichte planningen. Je moet goed bedenken dat we nu praten over bewoners die met de stadsvernieuwing hebben meegedraaid, voor wie tijdens het bouwproces beslissingen inzichtelijk zijn gemaakt, die verstand hebben van hun woning. Komt het nu aan op onderhoud, op beheer, dan zegt de korporatie: nu gaan wij weer sturen. Dan krijg je natuurlijk frikties.”

Jan: „Een korporatie die het kleinschalig wil houden zal bestuursleden moeten hebben die dat willen en die bereid zijn daar veel tijd in te stoppen. En het stelt ook hoge eisen aan het werkapparaat. Dat moet aksepteren dat het beleid bij het bestuur blijft, bij de bewoners.”

Martin: „Ik vraag me werkelijk af hoe bestuurders van die grote korporaties nog beleid kunnen voeren, de uitvoering ervan nog kunnen controleren. Hoe ze in de jaarverslagen tussen en onder al die rekensommen nog de beleidslijn kunnen ontdekken.”

Jan: „Je ziet het, de ontwikkeling van de korporaties, van kleinschalige belangenorganisaties naar grootschalige exploitanten, en van de huurders als leden van een vereniging naar konsumenten van woningen.”

Met de „moeder-dochter” terug naar behapbare eenheden? Hebben jullie ervaring met kleinschalig beheer binnen zo’n konstruktie?

Martin: „Ik niet. Maar aan die konstruktie heb je niet veel zonder instrumenten. De instrumenten die het NCIV, de NWR en adviesbureaus ontwikkelen hebben allemaal betrekking op grootschalig beheer. Er wordt wel over participatie gesproken, inspraak – en alles met goede bedoelingen – maar instrumenten die een beheer mogelijk maken waarin de bewoner centraal staat, die heb ik nog niet gezien bij een verhuurder.”

Het NCIV zegt: de korporaties behartigen ook het bewonersbelang. Onlangs nog, bij de behandeling van het advies over het wetsvoorstel DFI in de RAVO heeft Stassen gezegd: breng de bewonersorganisatie binnen de structuur van de korporatie.

Jan: „Martin heeft de ontwikkeling van de korporaties naar grootschalige organisaties geschetst, die hun eigen wetmatigheden kennen. Bovendien zitten de korporaties, zo zeggen ze steeds, met handen en voeten aan de overheid gebonden. Korporaties voeren voor een groot deel trouw het beleid uit dat de overheid hen voorschrijft. Ze hebben maar heel weinig eigen ruimte. Om dat beetje te behouden en uit te bouwen zullen ze hun belangen afschermen en die belangen hoeven echt niet samen te vallen met die van bewoners.

Martin: „Laten we wel wezen: er zijn gewoon tegenstellingen tussen de belangen van verhuurders en huurders. Door iedereen binnen de korporatie te halen verdwijnen die tegenstellingen niet.”

Is het voor jullie een principieel punt: binnen of buiten?

Jan: „Laat ik een voorbeeld geven. In Gouda – maar elders speelt het waarschijnlijk ook wel – hebben de korporaties gezien dat er organisaties van huurders aan het ontstaan zijn en wilden ze die erbij halen als bewonerskommissies. Ze ontwierpen toen een reglement voor bewonerskommissies. Daar kwamen vragen over bij het Serviceburo. Wij hebben daarop een bewonersavond georganiseerd. Er bleek een gevarieerd beeld te bestaan. Stadsvernieuwingswijken uit de binnenstad die voelden er niets voor binnen de structuur van de korporatie te werken. Die zeiden: „wij zijn een bewonersorganisatie die zich bezighoudt met de woning, de woonomgeving, het parkeren, géén kruisraketten in de tuin, en noem maar op. Moeten wij ons met onze groep konformereren aan de regels van een woningkorporatie? Willen we niet.” Maar anderen, uit bijvoorbeeld de hoogbouwkomplexen in de uitbreidingswijken, zeiden: „wij komen zo moeilijk in contact met de korporatie. Het lijkt ons wel wat, maar dan moeten de verplichtingen naar twee kanten werken.” Die hebben nu een zorgvuldig commentaar bij het ontwerp-reglement geschreven en ingebracht bij de korporatie. Die was enthousiast over die inbedding. De wijken uit de binnenstad zijn gewon op de oude voet doorgesgaan. Beide categorieën hebben beslist op grond van eigen ervaringen. Dat vind ik heel goed.”

Martin: „In de stadsvernieuwing zijn er nauwelijks bewonersorganisaties te vinden die zich uitsluitend met de woning bezighouden. Het aardige van de wijkorganisa-

„Wij zijn een bewonersorganisatie die zich bezighoudt met de woning, de woonomgeving, het parkeren, géén kruisraketten in de tuin, en noem maar op.”

ties in Rotterdam vind ik b.v. dat ze de sectoren die door gemeente en korporaties worden afgegrensd juist willen doorbreken. Die zien het veel breder: „Bij ons gaat het om het wonen, om het totale leven in de wijk.” Daarom laten die wijkorganisaties zich niet inbedden in een sektorale organisatie als een woningcorporatie. En daarnaast zijn er als gezegd tegenstellingen in belangen. Die moeten organisatorisch tot uitdrukking kunnen komen. Hetgeen niet wil zeggen dat je niet in een coalitie zou kunnen samenwerken. Ik vind principieel dat bewoners zich zelfstandig moeten kunnen organiseren.”

Jan: „Helemaal mee eens.”

Martin: „En volgens mij is het voor de woningcorporatie ook veel produktiever. Ze moeten er alleen op een andere manier mee omgaan. Er zou een permanente interactie moeten zijn tussen de vereniging, het bestuur en de bewonersorganisaties. Niet maar teruggrijpen naar „het gevestigde beleid”, maar konstant vanuit concrete problemen nieuwe dingen ontwikkelen. Korporaties moeten gebruik maken van wat bewoners op kompleksniveau hebben ontwikkeld, eruit halen wat er in zit en niet meteen komen met die opstelling van: „jullie zitten op de verkeerde weg” of: „daar heb je ze weer.”

Jan: „In dit verband is het interessant te konstaten dat funktionarissen van de afdeling bewonerszaken, die veel dichterbij de wijk zitten en daardoor een andere opstelling krijgen, vaak in konflikt raken met het bestuur. Dat pleit voor aparte organisaties, met onafhankelijke bewonersdeskundigen. Het blote feit dat zo'n afdeling bewonerszaken in moeilijkheden komt geeft aan dat er per definitie belangentegenstellingen zijn.

En nogmaals: korporaties worden almaar groter, ze worden binnen het keurslijf van de overheid geperst, hebben het moeilijk, worden geknepen: in zo'n situatie is het toch handig om van buiten steun te krijgen in de strijd. Bovendien is het goed dat er een groep is die hen kritisch houdt, die mee ervoor waakt dat de korporatie teveel aan de leiband van de overheid gaat lopen en die mee de doelstelling van de korporatie bewaakt. Een groep die net zoals ze dat bij ons doet controle houdt op het werk. Want je raast nu vaak maar door!”

jan van dieten

(vervolg van pag. 283)

wordt met een subsidie- ipv. een huurtabel, zal er op lokaal niveau gevochten gaan worden om het vaststellen van de huren. In dat gevecht is de bewoner de zwakste partij. Het rijk verwijst bewonersgroepen naar lokale „adviesraden”, maar geeft geen garantie dat gemeenten genoeg geld zullen vrijmaken om bewonersgroepen in staat te stellen als gelijkwaardige partij in de slag te gaan (Leon Bobbe, NVH).

• Decentralisatie op zich is goed. Het wordt pas gevaarlijk als het rijk gemeenten niet genoeg geld meegeeft. Het rijk moet gemeenten echter niet dikkeren hoe de inspraakverordening (kompleet met financiële onderbouwing) in elkaar gestoken moet worden. Dat is in strijd met de decentralisatie. Bewoners zullen onwillige gemeenten onder druk moeten zetten. Mogelijk kan er aan de landelijke konsumentenorganisaties structureel een bijdrage geleverd worden via de woningexploitatie-norm (Brox wil deze landelijke organisatie ná 1986 geen meerjarige financiële zekerheid meer geven). Als de operatie budgettair neutraal moet verlopen zal er een verschuiving moeten plaatsvinden van de korporaties naar bewonersgroepen: de koepels van korporaties beschikken intussen over voldoende deskundigheid (De Pree).

• Er moeten lokale overlegplatforms komen voor gemeente, korporaties en bewonersgroepen. Bewoners moeten kunnen beschikken over faciliteiten. De middelen daarvoor kunnen komen uit óf de stadsvernieuwingsfondsen óf de ABR van korporaties: dat

vormt een onderhandelingspunt (Van der Moolen, NWR).

• Nu al wordt er in tal van gemeenten (getuigenissen kwamen uit Utrecht, Amsterdam, Vlaardingen, Groningen) bezuinigd op de ondersteuning van bewonersgroepen. Daartegen worden ambtenaren en korporatiefunktionarissen driftig geschoold tbv. de komende decentralisatie. De kloof wordt zo steeds groter.

• De decentralisatie, meer nog dan de bezuinigingen op zich, vormt een bedreiging voor bewonersgroepen. De decentralisatie brengt met zijn regels, procedures en vooral zijn meerjarenplanningen een zodanige ondoorringbare bureaucratie met zich dat bewonersgroepen, maar ook gemeenteraden, nauwelijks meer iets in te brengen hebben (Chiel Rotter, Samenwerkende Utrechtse Wijkcomitees).

jnvd